

KAMU MALİ YÖNETİMİNDE PERFORMANS PROGRAMI

Prof.Dr. Coşkun Can Aktan

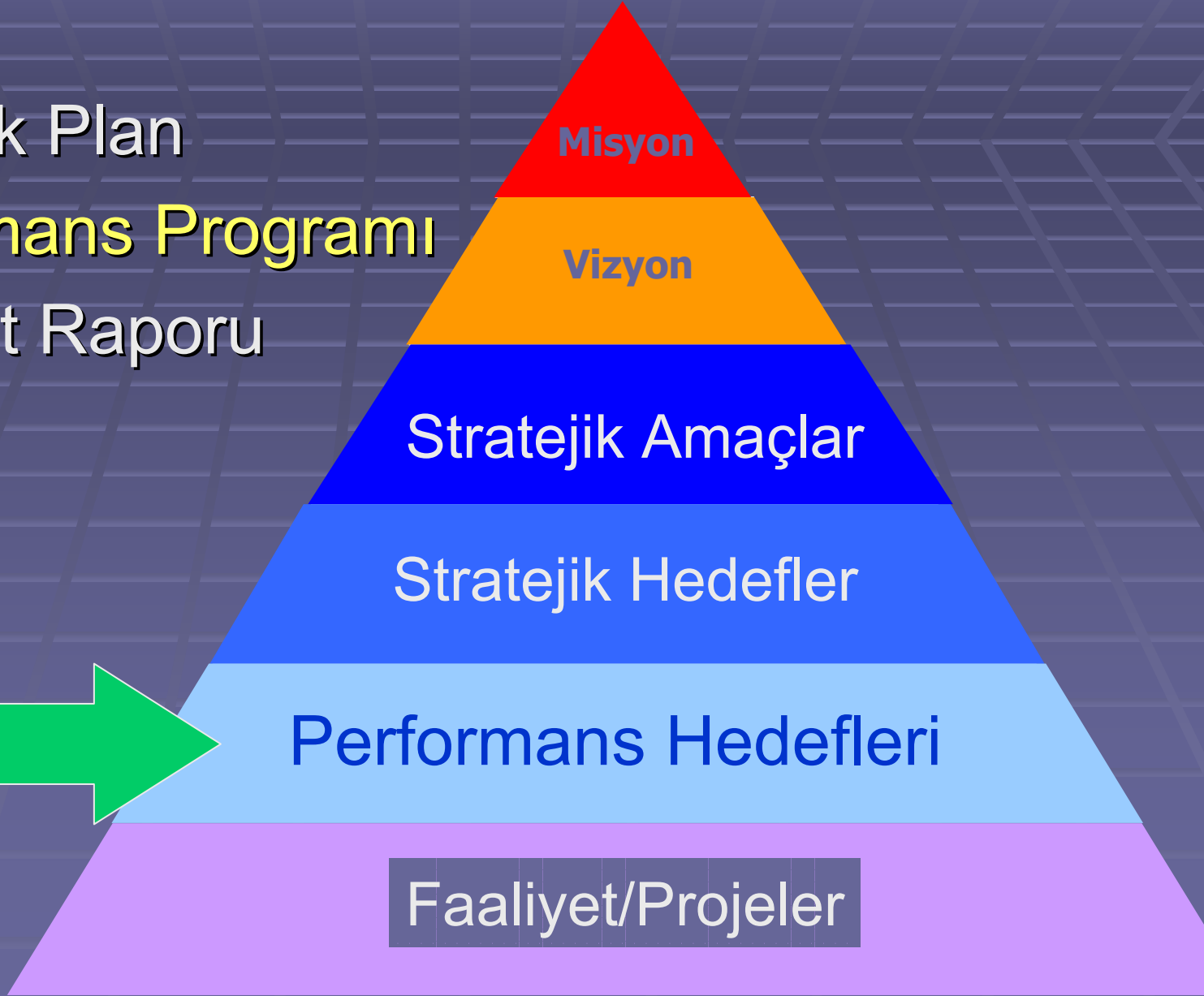
Performans programı

Performans programı, bir mali yılda kamu idaresinin stratejik planı doğrultusunda yürütmesi gereken faaliyetleri, bu faaliyetlerin kaynak ihtiyacını, performans hedef ve göstergelerini içeren, idare bütçesinin ve idare faaliyet raporunun hazırlanmasına dayanak oluşturan programdır.

Performans programı

Performans programları stratejik planların yıllık uygulama dilimlerini oluşturur.

- Stratejik Plan
- Performans Programı
- Faaliyet Raporu

PERFORMANS PROGRAMININ YASAL DAYANAKLARI

- 5018 sayılı Kanununun 9'uncu maddesi,
- 5272 sayılı Kanununun 41'inci maddesi,
- 5302 sayılı Kanununun 31'inci maddesi,

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi Kanunu:

Madde-9

“Kamu idareleri bütçelerini, stratejik planlarında yer alan misyon, vizyon, stratejik amaç ve hedeflerle uyumlu ve performans esasına dayalı olarak hazırlarlar. Kamu idarelerinin bütçelerinin stratejik planlarda belirlenen performans göstergelerine uygunluğu ve idarelerin bu çerçevede yürütecekleri faaliyetler ile performans esaslı bütçelemeye ilişkin diğer hususları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.”⁶

5272 sayılı Kanununun 41'inci maddesi;

Belediye başkanı, mahallî idareler genel seçimlerinden itibaren altı ay içinde; kalkınma plânı ve programı ile varsa bölge plânına uygun olarak stratejik plân ve ilgili olduğu yıl başından önce de yıllık performans plânı hazırlayıp belediye meclisine sunar.

Nüfusu 50.000'in altında olan belediyelerde stratejik plân yapılması zorunlu değildir.

Stratejik plân ve performans plânı bütçenin hazırlanmasına esas teşkil eder ve belediye meclisinde bütçeden önce görüşülerek kabul edilir.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun başlıklı 31.maddesi;

Vali, mahallî idareler genel seçimlerinden itibaren altı yıl içinde; kalkınma plân ve programları ile varsa bölge plânına uygun olarak stratejik plân ve ilgili olduğu yıl başından önce de yıllık performans plânı hazırlayıp il genel meclisine sunar.

Stratejik plân ve performans plânı bütçenin hazırlanmasına esas teşkil eder ve il genel meclisinde bütçeden önce görüşülerek kabul edilir.

PERFORMANS PROGRAMI HAZIRLAMA SÜRECİ

PERFORMANS
PROGRAMI

Performans Göstergeleri

5

Kaynak İhtiyacı

4

Faaliyet ve Projeler

3

Performans Hedefleri

2

Öncelikli Stratejik Amaçlar

1

Öncelikli Stratejik Amaçlar

Kamu idareleri,

- hükümet politikalarını,
- orta vadeli program ve orta vadeli mali planı,
- bütçe imkânlarını,
- ödenek teklif tavanlarını,
- teknolojik gelişmeleri, günün ekonomik koşullarını ve benzeri hususları dikkate almak suretiyle stratejik planlarında yer alan amaç ve hedeflerinden **mali yılda öncelik vereceklerini** belirler.

Performans Hedefleri

- Performans hedefleri, stratejik hedeflere ilişkin olarak **bir mali yılda ulaşılması gereken** performans seviyelerini gösterir. Performans hedefleri çıktı -sonuç odaklı olmalıdır. Esas olarak öncelikli her stratejik hedefin altında bir tane performans hedefi bulunur.
- Bu hedefler belirlenirken bütçe imkanları göz önünde bulundurulur. Ayrıca oluşturulan performans hedeflerinin hangi harcama birimleri ile ilgili oldukları belirlenir.

Faaliyet ve Projeler

- Kamu idareleri, bu aşamada, ikinci aşamada belirlenen performans hedeflerini gerçekleştirmek üzere hangi tür faaliyet ve projeleri yerine getireceklerine karar verirler.
- Stratejik amaç ve hedefler ile performans hedefleri, idarenin neyi başaracağını, faaliyet ve projeler ise bunun nasıl başarılacağını ifade eder.
- Faaliyet ve proje, belirli bir amaca ve hedefe yönelen ve başlı başına bir bütünlük oluşturan yönetilebilir ve maliyetlendirilebilir üretim veya hizmet birimidir.
- **Faaliyetler** idarenin cari ve sürekli nitelikteki hizmetlerin karşılanmasına dönük olarak oluşturulurken, **projeler** genellikle yatırım hizmetleri ile ilgilidirler ve süreklilik arz etmezler.

Kaynak İhtiyacı

- Kamu idareleri, kendilerinden beklenen ürün ve hizmetleri sunabilmek üzere faaliyet ve projeler yürütürler. İdarenin kaynak ihtiyacının belirlenmesi faaliyet ve proje maliyetlerinin tespiti ile başlar.
- Bir performans hedefine ilişkin faaliyet ve proje maliyetlerinin toplamı performans hedefinin maliyetini, bir stratejik amaç ve hedefe ilişkin performans hedeflerinin maliyetlerinin toplamı ise ilgili amaç ve hedefe ulaşmanın maliyetini gösterir.

Faaliyet/proje maliyetlerinin tespiti

- Bütçenin hazırlanmasına yardımcı olmak
- Politika seçeneklerinin maliyetini hesaplamak ve değerlendirmek
- Hesap verebilirliğin sağlanmasına yönelik maliyet bilgilerini üretmek
- Kamu mal ve hizmetlerinin birim maliyetlerini ortaya koymak açısından

önem arz eder.

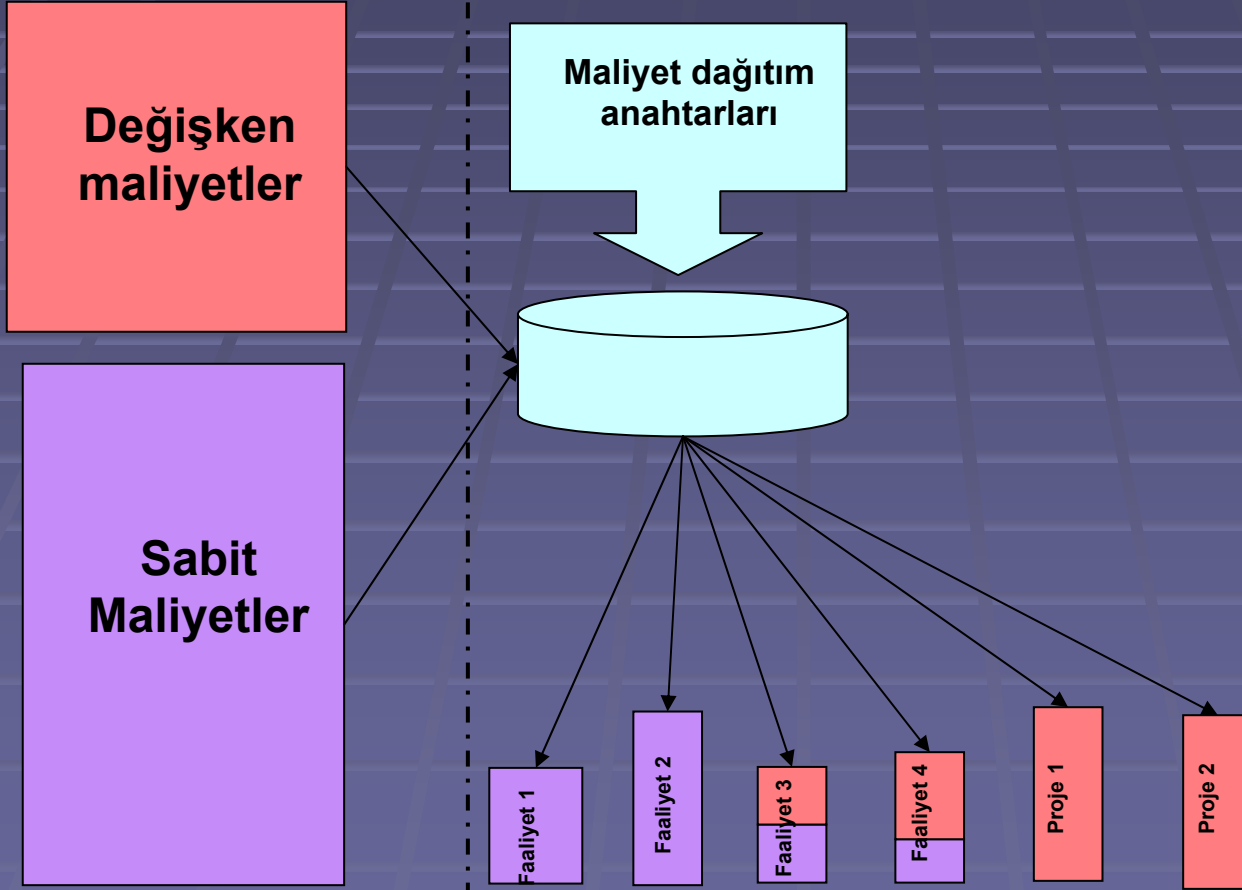
Belirlenen bir faaliyet/projenin maliyeti ařađıdaki ařamalar takip edilerek tespit edilir.

- Faaliyet düzeyinin belirlenmesi (ıktı büyüklüğü)
- Maliyet unsurlarının belirlenmesi
- Birim fiziki kaynak ihtiyaç miktarlarının belirlenmesi
- Planlanan ıktı düzeyine göre toplam fiziki kaynak ihtiyacının belirlenmesi
- Kaynakların birim fiyat veya maliyetlerinin belirlenmesi
- Toplam faaliyet/proje maliyetinin hesaplanması
- Faaliyet maliyetinin bte kodlarıyla gösterimi

MALİYETLERİN DAĞITILMASI

Önce

Sonra

MALİYETLER

... performans hedefine ya da faaliyet düzeyine bağlı olmayan maliyetler **sabit maliyet**, performans hedefine ya da faaliyet düzeyine bağlı olarak değişkenlik gösteren maliyetler ise **değişken maliyet** olarak adlandırılır.

MALİYETLER

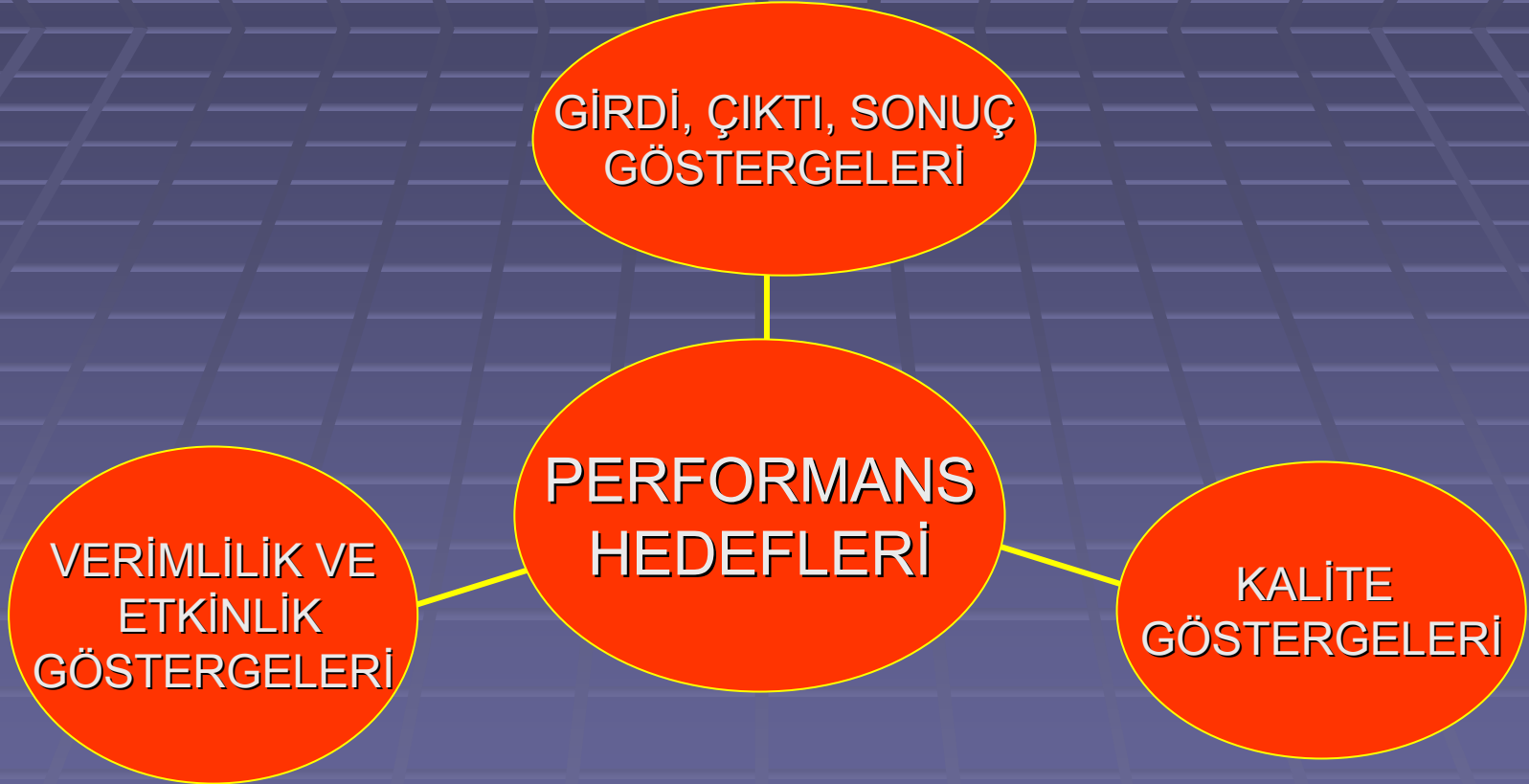
... Ayrıca sabit ve değişken maliyetler dağıtım özelliğine göre de dolaylı ve dolaysız maliyetler olarak da sınıflandırılacaktır.

Dolaysız maliyet diğer faaliyetlerle bir bağlantısı olmayan, hangi faaliyete ait olduğu belli olan, bir faaliyetin yerine getirilmesinde doğrudan kullanılan kaynakların maliyetidir. Bunlar söz konusu faaliyetin temel ögesi niteliğindedir ve teknik bakımdan tespiti kolaydır. Örneğin bir faaliyette çalışan personelin aylığı, sarf edilen malzemenin maliyeti, kullanılan binanın kirası dolaysız maliyettir. **Dolaylı maliyet** ise, bir faaliyette ne kadar harcandığı doğrudan doğruya saptanamayan birçok faaliyette ortak olarak kullanılan kaynakların maliyetidir. Dolaylı maliyetlerin tespit edilecek dağıtım anahtarlarına göre faaliyetlere paylaştırılması gerekir. Dağıtım anahtarı olarak dolaylı maliyetin niteliğine göre, kullanım alanı, lamba sayısı ve benzeri unsurlar kullanılabilir. Dolaylı maliyetlere örnek olarak, birçok faaliyet için kullanılan temizlik ve aydınlatma gideri, birden fazla faaliyette çalışan personelin maliyeti gösterilebilir.

Performans Göstergeleri

- Performans göstergeleri, kamu idarelerinin stratejik amaç ve hedefleri ile performans hedeflerinin yerine getirilmesinde ulaşılan sonuçları ölçmek ve değerlendirmek için kullanılan ve performans denetimine temel oluşturan araçlardır.
- Kamu idarelerinin yürüttükleri faaliyetlerin her boyutunu (girdi, çıktı, sonuç) ölçmek ve değerlendirmek için oluşturulan performans göstergeleri kaynakların etkili, ekonomik ve verimli kullanılıp kullanılmadığını ölçmeye yardımcı olur.

Performans Göstergeleri

1- Girdi Göstergeleri

- Girdi göstergeleri, belirli bir malı veya hizmeti üretmek için gerekli olan kaynaklara ilişkin bilgileri gösterir ve karar vericilerin girdilere ilişkin olarak değerlendirme yapmalarında kullanılır.
- Örnekler:
 - Tıbbi müdahale için ihtiyaç duyulan doktor sayısı
 - Faaliyette tam zamanlı çalışanların sayısı
 - Okuma-yazma projesine tahsis edilen derslik sayısı
 - Kullanılan araç/ gereç sayısı
 - Ortalama öğretmen maaşı
 - Öğretmen başına düşen öğrenci sayısı

Çıktı Göstergeleri

- Çıktı göstergeleri, üretilen kamu mal veya hizmetleri ile ilgili nicel bilgileri gösterir.
- Çıktı göstergelerinin belirlenmesi sonuç göstergelerine göre daha kolaydır. Buna karşın bu göstergeler, tek başına, faaliyetin verimliliği, etkinliği ve ürün kalitesi hakkında yeterli bilgi vermez.
- Örnekler:
 - Muayene edilen hastaların sayısı
 - Mezun olan öğrenci sayısı
 - Tamir edilen araç sayısı
 - Taşınan yolcu sayısı
 - İncelenen vergi mükellefi sayısı

Sonuç Göstergeleri

- Sonuç göstergeleri, kamu kurumlarının ürettiği mal ve hizmetlerin, ürünleri kullanan ve hizmetten yararlananlar veya toplum üzerindeki etkilerini gösterir.
- Örnekler:
 - Kızamık vakalarındaki azalma yüzdesi
 - Okuryazarlık oranındaki artış yüzdesi
 - İşsizlik oranında meydana gelen azalma
 - Vergi kaçırma oranındaki düşme

Performans Göstergeleri

Performans esaslı bütçeleme sistemi bütçelemenin çıktı-sonuç odaklı yapılmasını öngörmektedir. Çıktı ve sonuç göstergeleri kamu idarelerinin ürettikleri ürün ve hizmetlerin çıktı ve sonuç odaklı ölçülmesinde veya faaliyetlerin tasarlanmasında önemli bir yer teşkil eder.

Performans göstergeleri arasındaki farklar

	Çıktı Göstergesi	Sonuç Göstergesi
Süre	Kısa Vade	Orta ve Uzun Vade
Elde edilebilirlik	Kolay	Zor
Kurum tarafından etkilenebilirlik	Güçlü (Kurum tarafından etkilenebilir)	Zayıf (Hizmetten yararlananlar veya topluma bağlı dışsal değişkenler tarafından etkilenebilir)
Diğer Göstergelerle İlişkisi	Girdi göstergesi ile birlikte verimliliğe ilişkin bilgi verir	Çıktı göstergesi ile birlikte etkinliğe ilişkin bilgi verir

(verimlilik ,etkinlik ve kalite)

Verimlilik göstergeleri

- Verimlilik, üretim sırasında kullanılan girdiler ile elde edilen çıktılar arasındaki ilişkidir. Verimlilik göstergeleri, çıktı ile girdi miktarı birbirine oranlanarak hesaplanır.
- Verimlilik göstergeleri, belirlenen girdilerle mümkün olan en yüksek çıktı düzeyine ulaşıp ulaşılmadığını gösterir. Bu göstergeler kaynaklardan yeterince yararlanıp yararlanmadığımız konusunda bilgi vermesine karşın, bir işin yapılması gerekip gerekmediği konusunda bilgi vermez.
- Örnekler:
 - Tedavi edilen hastaların birim maliyeti
 - Birim zamanda (saat, gün, ay) tamamlanan işlem miktarı
 - Danışman başına düşen/ hizmet verilen kişi sayısı

(verimlilik ,etkinlik ve kalite)

Etkinlik Göstergeleri

Etkinlik hedeflere ulaşma derecesini gösterir. Etkinlik göstergeleri sonuç/çıktı formülü kullanılarak hesaplanır. Etkinlik göstergeleri, çıktı ile sonuçlar arasındaki ilişkileri yani, çıktıların beklenen sonuçlara yol açıp açmadığını inceler. Sonuçlar, dışsal faktörlere bağlı olarak değiştiğinden etkinlik göstergeleri de bu faktörlere bağlı olarak değişir. İdareler, etkinlik göstergelerini etkilemede sınırlı bir yeteneğe sahiptir.

Örnekler:

- Meslek edindirme kursunu başarı ile bitirenlerden bir yıl içinde iş bulabilenlerin oranı
- Üniversiteyi bitiren öğrencilerden bir yıl içinde iş bulabilenlerin oranı
- Yeni yapılan kaldırımlardan üç yıl içinde tamire ihtiyaç göstermeyenlerin oranı

(verimlilik ,etkinlik ve kalite)

Kalite

- Kamu kurumlarınca üretilen mal ve hizmetlerin uluslararası standartlara uygunluğunu ve müşterilerin gereksinimi karşılama veya müşterilerin memnuniyet düzeyini gösteren göstergelerdir.
- Kalite göstergeleri, anket düzenlenmesi, hata oranının ölçülmesi gibi yollarla elde edilebilir.
- Örnekler:
 - Sağlık hizmetlerinden memnun olanların yüzdesi
 - Öğretmenlerinden memnun olan kursiyerlerin yüzdesi
 - Yemek hizmetine ilişkin şikayet oranı
 - Üniversite akademik personelinin yayınlarına uluslararası atıf endekslerindeki ortalama atıf sayısı

Performans Programının Hazırlanması

- Yukarıdaki aşamalardan geçerek her bir faaliyet ve proje için oluşturulan maliyet ve performans bilgileri kullanılarak, bir mali yıl için performans programı hazırlanır.
- Bir kamu idaresinin bünyesinde bulunan **her harcama birimi birim performans programı hazırlar**. Birim performans programları, ilgili harcama yetkilileri tarafından üst yöneticiye verilir. Üst yönetici, birim performans programlarını da dikkate alarak idare performans programını oluşturur.
- Performans programları hazırlanırken, stratejik planla uyumlu olmasına, geçmiş yıllar performans programları ile karşılaştırılabilir olmasına, sade ve anlaşılır bir dille yazılmasına dikkat edilir.

BAKANIN SUNUŞU

ÜST YÖNETİCİNİN SUNUŞU

I-GENEL BİLGİLER

A-Misyon ve Vizyon

B-İdareye İlişkin Bilgiler

- 1) Tarihçe
- 2) Mevzuat
- 3)Teşkilat Yapısı
- 4)Yönetim ve İç Kontrol Sistemi
- 5)Bilişim Sistemi

C- İnsan Kaynakları ve Fiziki Kaynaklar

- 1)İnsan Kaynakları
- 2)Fiziki Kaynaklar

D- Temel Politikalar ve Öncelikler

E- Faaliyetlere İlişkin Bilgi ve Değerlendirmeler

F-Diğer Hususlar

II-PERFORMANS BİLGİLERİ

A-Stratejik Amaç ve Hedeflere İlişkin Bilgiler

- 1)Öncelikli Stratejik Amaç ve Hedefler
- 2)Önceki Yıllar Hedefleri ve Sapmalar

B-Performans Tablosu

C-Performans Hedeflerine İlişkin Açıklamalar

D-Performans Verilerinin Kaynakları ve Güvenilirliği

III BÜTÇE BİLGİLERİ

BELEDİYELERDE BÜTÇE SÜRECİNDE PERFORMANS PROGRAMI

Belediyelerde, teklif performans programı belediye başkanınca hazırlanarak belediye encümenine sunulur. Teklif performans programı, belediye encümeni tarafından belirlenen bütçe teklifine göre düzeltilerek tasarı performans programı haline getirilir. Başkan tarafından bütçe teklifi ile birlikte belediye meclisine sunulur. Belediye meclisi tarafından belirlenen bütçe büyüklüklerine göre hazırlanan nihai performans programı ise belediye başkanı tarafından mali yılın ilk ayı içerisinde kamuoyuna açıklanır.

PERFORMANS PROGRAMI : Temel Kavramlar

Birim performans programı: Bir mali yılda, kamu idaresinin stratejik planı doğrultusunda harcama birimince yürütülmesi gereken faaliyetleri, bu faaliyetlerin kaynak ihtiyacını, performans hedef ve göstergelerini içeren ve idare performans programı ile birim faaliyet raporunun hazırlanmasına esas teşkil eden programlardır.

İdare performans programı: Bir mali yılda kamu idaresinin stratejik planı doğrultusunda yürütmesi gereken faaliyetleri, bu faaliyetlerin kaynak ihtiyacını, performans hedef ve göstergelerini içeren, idare bütçesi ve idare faaliyet raporunun hazırlanmasına esas teşkil eden programdır.

Teklif performans programı: Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin bütçe teklifleri ile birlikte Temmuz ayının sonuna kadar Maliye Bakanlığına (Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü) sunduğu idare performans programıdır.

Tasarı performans programı: Maliye Bakanlığı (Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü) ve idare arasında yapılan görüşmeler sonucunda belirlenen kaynak dağılımına göre idare tarafından düzenlenen ve TBMM'ne sunulan idare performans programıdır.

Nihai performans programı: TBMM tarafından görüşülüp onaylanan idare bütçesine göre idare tarafından yeniden düzenlenen ve her mali yılın ilk ayı içerisinde ilgili Bakan tarafından kamuoyuna açıklanan idare performans programıdır.

5272 ve 5302 SAYILI KANUN HÜKÜMLERİ

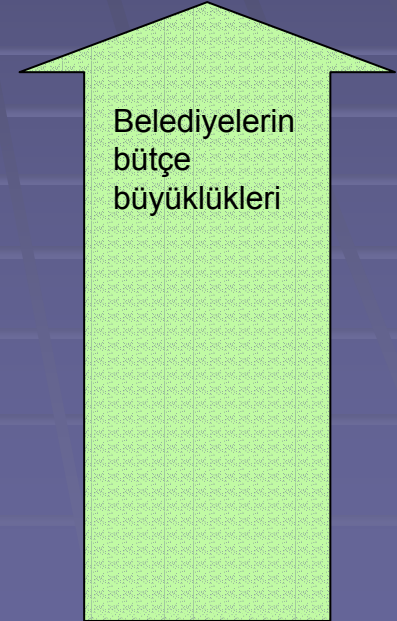
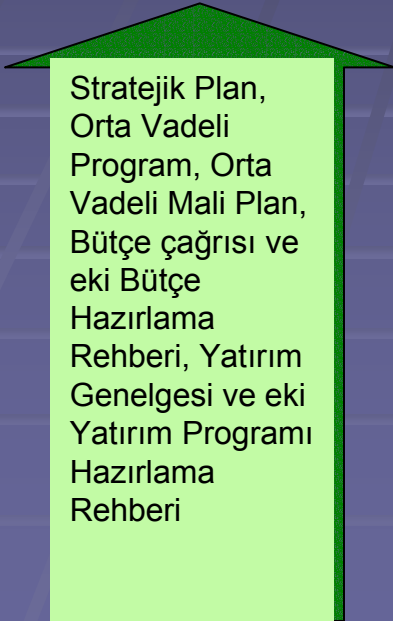
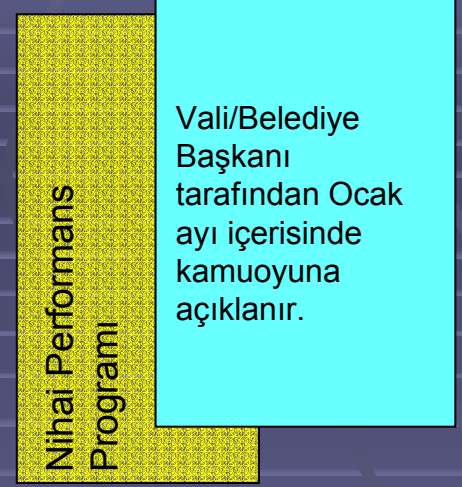
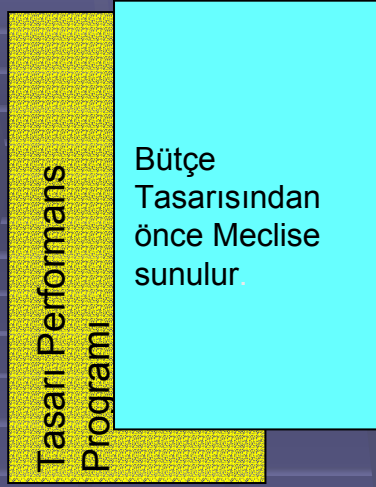
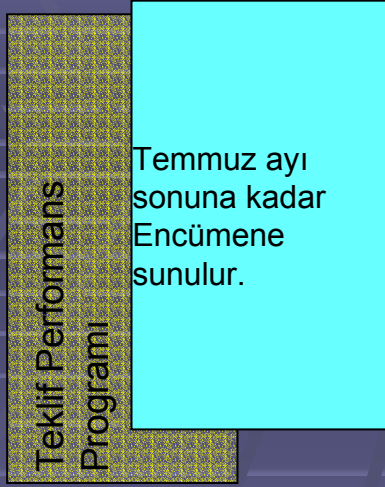
Stratejik plân ve performans plânı

bütçenin hazırlanmasına esas teşkil eder ve

belediye meclisinde bütçeden önce

görüşülerek kabul edilir.

BELEDİYELERDE PERFORMANS PROGRAMI HAZIRLANMASI SÜRECİ

STRATEJİK
PLANLAMA VE
PERFORMANS
ESASLI
BÜTÇELEME

Stratejik Plan

Performans Programı

